

Konstytucja 3 Maja

Jan Matejko, Konstytucja 3 Maja 1791 roku, 1891

Tło historyczne

W pierwszej połowie XVIII w., państwo polskie przechodziło kryzys. Władcy z saskiej dynastii Wettinów (August II Mocny i August III Sas) prowadzili politykę niekorzystną dla państwa polskiego.

Następowały wtedy:

- utrata znaczenia Polski na arenie międzynarodowej
- klęski wojenne (Wojna Północna ze Szwecją 1700-1721)
- nagminne zrywanie sejmów (liberum veto)
- konflikty panujących monarchów ze szlachtą
- nasilanie się lokalnych interesów
- kryzys gospodarczy
- upadek miast i handlu
- wzrost ucisku feudalnego
- zniszczenia wojenne (upadek folwarków)
- kryzys armii Polskiej

Konsekwencją tego było mieszanie się państw sąsiednich w wewnętrzną sprawę Polski, która stopniowo traciła samodzielność. Państwom sąsiednim (Austria, Prusy, Rosja) zależało na takim stanie rzeczy. Przeciwdziały one wszelkim próbom wzmocnienia państwa polskiego. Czekały na odpowiedni czas żeby dokonać rozbioru państwa polskiego.

Król Stanisław August Poniatowski

W 1764 roku, przy obecności wojsk rosyjskich wybrano na króla Polski Stanisława Augusta Poniatowskiego. Wybór ten poparła Carya Katarzyna II i obóz Czartoryskich. Król nie miał silnej pozycji i nie mógł samodzielnie przeprowadzać reform korzystnych dla Polski. W roku 1772 doszło do pierwszego rozbioru Polski.

Twórcy Konstytucji 3 Maja.

3 maja 1791 roku podczas obrad sejmu jeden z posłów przedstawił trudną sytuację międzynarodową Polski i wezwał króla Stanisława Augusta Poniatowskiego do ratowania Polski. Wówczas przedstawiono i przegłosowano projekt Ustawy Rządowej, której autorami byli:

Hugo Kołłątaj

król Stanisław August
Poniatowski

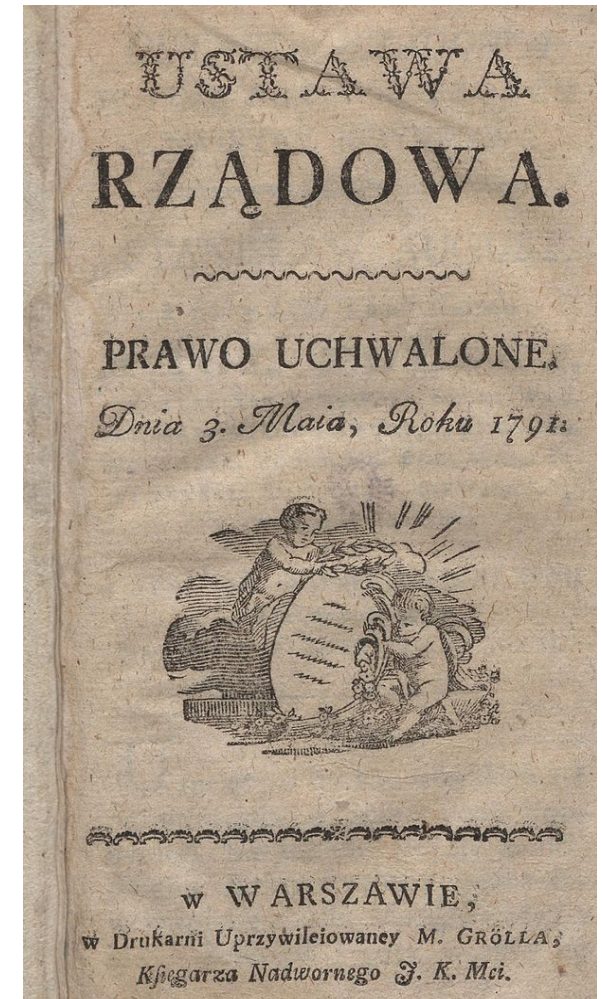
Stanisław Małachowski

Ignacy Potocki

Postanowienia Konstytucji 3 Maja:

- trójpodział władzy (ustawodawcza, wykonawcza, sędziowska)
- uchwały sejmowe przyjęte większością głosów
- wybór ministrów przez króla
- możliwość usunięcia ich przez wotum nieufności
- monarchia dziedziczna (zniesienie elekcyjności tronu)
- zmniejszenie znaczenia sejmików
- zniesienie liberum veto
- zlikwidowanie podziału na Koronę i Litwę. Polska jednolitym państwem i monarchią konstytucyjną
- ograniczenie przywilejów szlachty zagrodowej (gołoty)
- potwierdzenie przywilejów mieszczańskich nadanych w akcie prawnym z 18 kwietnia 1791 roku
- wolność wyznania

Znaczenie Konstytucji 3 Maja

- pierwsza w Europie i drugą na świecie ustawa zasadniczą
- uchwalona samodzielnie przez Polaków, bez ingerencji obcych państw
- wynik dążeń do naprawy wewnętrznych stosunków w Polsce po pierwszym rozbiorze
- trwały składnik europejskiej tradycji konstytucyjnej
- wielkie osiągnięcie narodu polskiego chcącego zachować niezależność państwową

Konstytucja 3 Maja przetrwała czternaście miesięcy.

Dziękuję za uwagę.

Ewa Staniszewska
CDN-PBP w Lesznie

